

GENERALINIO ADVOKATO
YVES BOT IŠVADA,
pateikta 2010 m. birželio 24 d.¹

1. Šios bylos teisinis pagrindas yra Direktyva 98/71/EB², kurios 17 straipsnyje įtvirtintas specifinės registruoto dizaino apsaugos teisės ir autorių teisių apsaugos kaupimo principas. Šioje nuostatoje numatyta, kad dizainas turi teisę į autorių teisių apsaugą nuo tos dienos, kai toks dizainas buvo sukurtas ar išreikštas kokia nors forma.

2. Ginčas dėl garsaus brolių Castiglioni sukurto šviestuvo modelio „Arco“ kilo tarp bendrovės *Flos SpA* (toliau – *Flos*), kuri teigia turinti visas su šiuo šviestuvo modeliu susijusias turtines teises, ir bendrovės *Semeraro Casa e Famiglia SpA* (toliau – *Semeraro*).

3. Vadovaujantis bylos aplinkybių metu galiojusiomis nacionalinės teisės nuostatomis, šviestuvo modelis „Arco“ buvo tapęs viešo naudojimo ir todėl *Semeraro* galėjo gaminti, importuoti iš Kinijos ir prekiauti šviestuvo

modeliu „Fluida“, pakartojančiu modelio „Arco“ formas.

4. *Flos* teigia, kad, įsigaliojus Direktyvai 98/71 ir perkėlus ją į Italijos teisę, modeliui „Arco“ turi būti taikomos autorių teisės. Todėl ji pareiškė pretenziją *Semeraro* dėl šviestuvo „Fluida“ gaminimo ir pardavimo bei paprašė Italijos teismo uždrausti prekiauti šiuo šviestuvo modeliu.

5. Taigi pirmiausia šioje byloje pateikiamas klausimas, ar iki Direktyvos 98/71 įsigaliojimo viešo naudojimo tapusiam dizaino gaminiui yra taikoma autorių teisių apsauga.

6. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar tai, kad trečiasis asmuo teisėtai gamino ir prekiaavo preke,

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — 1998 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl teisinės dizaino apsaugos (OL L 289, p. 28; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 21 t., p. 120).

pakartojančia viešo naudojimo tapusio dizaino formas, turi įtakos naudojimuisi autorių teisėmis ir, jei taip, ar galima nustatyti pereinamąjį laikotarpį, per kurį tokia apsauga netaikoma.

I — Teisinis pagrindas

A — Sąjungos teisė

1. Direktyva 93/98/EEB

7. Šioje išvadoje siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti, kad Direktyvos 98/71 17 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo draudžiami valstybės narės teisės aktai, kuriuose numatyta, jog dizaino gaminiui, kuris tapo viešo naudojimo iki šią direktyvą perkeliančių nacionalinių nuostatų įsigaliojimo, netaikoma autorių teisių apsauga.

9. 1993 m. spalio 29 d. Tarybos direktyva 93/98/EEB dėl autorių ir gretutinių teisių apsaugos terminų suderinimo³ įsigaliojo 1995 m. liepos 1 dieną⁴.

10. Šioje direktyvoje numatyta, kad literatūros ar meno kūrinio autorių teisės galioja visą autoriaus gyvenimą ir 70 metų po jo mirties⁵.

8. Vėliau nurodysiu priežastis, dėl kurių manau, kad Direktyvos 98/71 17 straipsniu neprieštarujama, kad būtų nustatytas protingas pereinamasis laikotarpis, per kurį asmenys, galėję teisėtai gaminti ir prekiauti preke, pakartojančia dizaino gaminio, kuris tapo viešo naudojimo iki šią direktyvą perkeliančių nacionalinių nuostatų įsigaliojimo, formas, turėtų teisę toliau ja prekiauti.

11. Vadovaujantis Direktyvos 93/98 10 straipsnio 2 dalimi, „visiems kūriniams ir apsaugos objektams, kurie (direktyvos įsigaliojimo) metu bent vienoje valstybėje narėje

3 — OL L 290, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 141.

4 — Žr. Direktyvos 93/98 13 straipsnio 1 dalį.

5 — Žr. minėtos direktyvos 1 straipsnio 1 dalį.

yra saugomi pagal nacionalines autorių ar gretutinių teisių nuostatas, ir tiems, kurie atitinka Direktyvoje 92/100/EEB^[6] nurodytus apsaugos kriterijus, taikomi šioje direktyvoje nustatyti apsaugos terminai“.

12. Pagal Direktyvos 93/98 10 straipsnio 3 dalį direktyva nepažeidžiami jokie naudojimo veiksmai, atlikti iki jos įsigaliojimo datos. Valstybės narės priima specialias nuostatas, reikalingas trečiųjų šalių įgytomis teisėmis apsaugoti.

2. Direktyva 98/71

13. Direktyvos 98/71 tikslas yra derinti nacionalinės teisės aktus teisinės dizaino apsaugos srityje.

14. Be kita ko, šioje direktyvoje įtvirtinamas specifinės registruoto dizaino apsaugos teisės ir autorių teisių apsaugos kaupimo principas.

15. Iš tiesų šios direktyvos 17 straipsnyje numatyta, kad „dizainas, registruotas kurioje nors valstybėje narėje ar jos atžvilgiu pagal šią direktyvą, taip pat turi teisę į apsaugą pagal tos valstybės autorinės teisės įstatymą nuo tos dienos, kai tas dizainas buvo sukurtas ar išreikštas kokia nors forma. Kiekviena valstybė narė nustato, kokio masto ir kokiomis sąlygomis tokia apsauga teikiama, taip pat reikalaujamą originalumo lygį“.

16. Pagal Direktyvos 98/71 19 straipsnį valstybės narės turėjo įgyvendinti šią direktyvą iki 2001 m. spalio 28 dienos.

B — Nacionalinė teisė

17. Prieš perkeliant Direktyvą 98/71 į Italijos teisę 1941 m. balandžio 21 d. Įstatymo Nr. 633/41 dėl autorių ir kitų gretutinių teisių apsaugos⁷ 2 straipsnio 1 dalies 4 punkte buvo numatyta, kad autorių teisių apsauga taikoma skulptūros, tapybos, dizaino meno, raižybos ir panašioms vaizduojamojo meno kūriniais, įskaitant scenografiją, net jeigu jie naudojami pramonėje, jeigu jų meninę vertę galima

6 — 1992 m. lapkričio 19 d. Tarybos direktyva dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (OL L 346, p. 61; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 120).

7 — GURI, Nr. 166, 1941 m. liepos 16 d., toliau – Įstatymas Nr. 633/41.

atskirti nuo gaminio, su kuriuo tas darbas yra siejamas, pramoninio pobūdžio.

Nr. 633/41 2 straipsnio 1 dalies 10 punktą netaikoma tik tiems subjektams, kurie iki minėtos datos gamino, teikė į rinką ar prekiaavo gaminiais, sukurtais pagal dizainą, kuris buvo tapęs viešo naudojimo.

18. Perkėlus šią direktyvą į Italijos teisę, 2001 m. vasario 2 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 95 dėl Direktyvos 98/71 įgyvendinimo⁸ ši nuostata buvo pakeista, panaikinant minėtą sąlygą dėl atskyrimo. Taigi šiuo pakeitimu buvo panaikintas Įstatymo Nr. 633/41 2 straipsnio 1 dalies 4 punktą ir ši dalis papildyta 10 punktu. Vadovaujantis naujuoju punktu, pramoninio dizaino darbai, kuriems būdingas kūrybiškumas ir meninė vertė, yra saugomi autorių teisių. Įstatyminis dekretas Nr. 95/2001 įsigaliojo 2001 m. balandžio 19 dieną.

20. Visos minėtos nuostatos buvo įtrauktos į Italijos pramoninės nuosavybės kodeksą. Be kita ko, šio kodekso 239 straipsnyje buvo numatytas Įstatyminio dekreto Nr. 95/2001 25bis straipsnyje įtvirtintas termino atidėjimas 10 metų. Be to, minėto kodekso 44 straipsnyje autorių teisių galiojimo trukmė buvo apribota iki 25 metų po autoriaus mirties, vietoje reikalaujamų 70 metų.

21. Nepaisant to, Europos Bendrijų Komisija prieš Italijos Respubliką pradėjo pažeidimo procedūrą dėl Direktyvos 98/71 17 ir 19 straipsnių pažeidimo, nes, Komisijos teigimu, šiems straipsniams prieštaravo termino atidėjimas 10 metų ir apsaugos apribojimas iki 25 metų po autoriaus mirties.

19. 2001 m. balandžio 12 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 164/2001 dėl Direktyvos 98/71 taikymo⁹ Įstatyminis dekretas Nr. 95/2001 buvo papildytas 25bis straipsniu, pagal kurį 10 metų nuo šio dekreto įsigaliojimo dienos suteikiama apsauga pagal Įstatymo

22. Siekdama suderinti nacionalinę ir Sąjungos teisę, Italijos Respublika priėmė 2007 m. vasario 15 d. Įstatyminio dekreto Nr. 10 dėl Bendrijos ir tarptautinių įsipareigojimų taikymo¹⁰ 4 straipsnio 4 dalį. Šioje nuostatoje

8 — GURI, Nr. 79, 2001 m. balandžio 4 d., toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 95/2001.

9 — GURI, Nr. 125, 2001 m. gegužės 31 diena.

10 — GURI, Nr. 38, 2007 m. vasario 15 diena.

numatyta, jog autorių teisės į pramoninio dizaino gaminius saugomos 70 metų, ir pakeičiamas Italijos pramoninės nuosavybės kodekso 239 straipsnis. Be to, šiame straipsnyje nustatyta, kad pramoniniam dizainui suteikiama apsauga pagal Įstatymo Nr. 633/41 2 straipsnio 1 dalies 10 punktą su vėlesniais pakeitimais netaikoma gaminiams, sukurtiems pagal dizaino gaminį, kuris tapo viešo naudojimo iki įsigaliojant Įstatyminiam dekretui Nr. 95/2001.

II — Faktinės aplinkybės ir pagrindinė byla

23. *Flos* yra Italijoje įsteigta bendrovė, nuo septintojo dešimtmečio pradžios veikianti aukščiausiosios kokybės apšvietimo įrenginių sektoriuje. Ji tvirtina turinti visas turtines teises, susijusias su garsiu šviestuvo modeliu „Arco“, kurį sukūrė Italijos dizaineriai Achille ir Pier Giacomo Castiglioni.

24. *Flos* kaltina *Semeraro* iš Kinijos importavus ir Italijoje prekiavus šviestuvo modeliu „Fluida“, kuris pakartoja visus stilistinius ir estetinius šviestuvo „Arco“ požymius, pažeidžiant jos tariamai turimas autorių teises į šį šviestuvą. *Flos* teigia, kad *Semeraro* pažeidė

jos turtines teises į pramoninio dizaino kūrinį, t. y. šviestuvą „Arco“ ir taip nesilaikė konkurencijos teisės.

25. *Semeraro* ginčijo tai, kad modelis „Arco“ galėjo turėti kokią nors meninę vertę, o tai yra Įstatymo Nr. 633/41 2 straipsnio 1 dalies 10 punkte įtvirtinta sąlyga, norint įgyti autorių teisių apsaugą. Ji taip pat ginčijo, kad abiejų šviestuvų modelių forma buvo tapati.

26. Reikia pažymėti, kad *Semeraro* galėjo teisėtai nukopijuoti šį modelį, nes vadovaujantis tuo metu galiojusiais nacionalinės teisės aktais šviestuvo modelis „Arco“ buvo tapęs viešo naudojimo.

27. *Assoluce* (Nacionalinė apšvietimo įrenginių gamintojų organizacija) įstojo į bylą *Flos* pusėje.

28. Prieš pradėdamas bylą nagrinėti iš esmės, *Flos* prašė taikyti laikinąsias apsaugos priemones ir išimti iš apyvartos šviestuvą „Fluida“ bei uždrausti *Semeraro* toliau šį šviestuvą importuoti ar juo prekiauti.

29. 2006 m. gruodžio 29 d. Nutartimi Italijos teismas konstatavo, kad šviestuvui „Arco“, kaip pramoninio dizaino gaminiui, taikomos

autorių teisės ir kad šviestuvus „Fluida“ tiksliai pakartojo šio gaminio formas. Dėl to jis nurodė išimti iš apyvaratos šviestuvus „Fluida“ ir uždraudė *Semeraro* toliau jais prekiauti. Ši nutartis buvo patvirtinta apeliacinės instancijos.

30. *Tribunale di Milano* (Italija) kyla abejonių dėl kelių vykstant procedūrai įvykusių teisės aktų pakeitimų suderinamumo su Sąjungos teise.

III — Prejudiciniai klausimai

31. *Tribunale di Milano* nusprendė sustabdyti bylą ir Teisingumo Teismui pateikti tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos 98/71 <...> 17 ir 19 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad taikant valstybės narės nacionalinės teisės aktą, kuriuo, remiantis šia direktyva, į nacionalinės teisės sistemą buvo įtraukta dizaino gaminių autorių teisių apsauga, šiai valstybei narei numatyta galimybė

savarankiškai nustatyti, kokio masto ir kokiomis sąlygomis tokia apsauga teikiama, gali apimti ir pačios apsaugos netaikymą dizaino gaminiams, kurie, nors ir atitinka reikalavimus autorių teisių apsaugai įgyti, turėjo būti laikomi kaip esantys viešo naudojimo iki įsigaliojant įstatymo nuostatoms, vidaus teisės sistemoje įvedusioms autorių teisių į dizaino gaminius, kurie niekada nebuvo įregistruoti kaip dizaino gaminiai arba teisė kuriuos įregistruoti jau buvo pasibaigusi, apsaugą?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar Direktyvos 98/71 <...> 17 ir 19 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad taikant valstybės narės nacionalinės teisės aktą, kuriuo, remiantis šia direktyva, į nacionalinės teisės sistemą buvo įtraukta dizaino gaminių autorių teisių apsauga, šiai valstybei narei numatyta galimybė savarankiškai nustatyti, kokio masto ir kokiomis sąlygomis tokia apsauga teikiama, gali apimti ir pačios apsaugos netaikymą dizaino gaminiams, kurie, nors ir atitinka reikalavimus autorių teisių apsaugai įgyti, turėjo būti laikomi kaip

esantys viešo naudojimo iki įsigaliojant įstatymo nuostatomis, vidaus teisės sistemoje įvedusioms autorių teisių į dizaino gaminius apsaugą, ir kai trečiasis asmuo, neturintis šių dizaino gaminių autoriaus teisių turėtojo leidimo, jau gamino prekes remdamasis šiuo dizainu ir jomis prekiauvo valstybėje?

autoriaus teisių turėtojo leidimo, jau gamino prekes remdamasis šiuo dizainu ir jomis prekiauvo valstybėje, kai toks netaikymas nustatytas labai ilgam laikotarpiui (dešimčiai metų)?“

IV — Vertinimas

3. Jeigu į pirmąjį ir antrąjį klausimus būtų atsakyta neigiamai, ar Direktyvos 98/71 <...> 17 ir 19 straipsniai turi būti aiškinaami taip, kad taikant valstybės narės nacionalinės teisės aktą, kuriuo, remiantis šia direktyva, į nacionalinės teisės sistemą buvo įtraukta dizaino gaminių autorių teisių apsauga, šiai valstybei narei numatyta galimybė savarankiškai nustatyti, kokio masto ir kokiomis sąlygomis tokia apsauga teikiama, gali apimti ir pačios apsaugos netaikymą dizaino gaminiams, kurie, nors ir atitinka reikalavimus autorių teisių apsaugai įgyti, turėjo būti laikomi kaip esantys viešo naudojimo iki įsigaliojant įstatymo nuostatomis, vidaus teisės sistemoje įvedusioms autorių teisių į dizaino gaminius apsaugą, ir kai trečiasis asmuo, neturintis šių dizaino gaminių

32. Kaip ir Komisija, manau, kad Direktyvos 98/71 19 straipsnis šioje byloje nėra reikšmingas. Iš tiesų šiame straipsnyje tik nustatoma data, iki kurios valstybės narės privalo suderinti savo teisės aktus su šios direktyvos nuostatomis, t. y. 2001 m. spalio 28 diena. Tačiau šioje byloje nereikia atsakyti į klausimą, ar Italijos Respublika laiku perkėlė minėtą direktyvą.

33. Pagrindinėje byloje ginčas yra susijęs su klausimu, ar *Semeraro*, kuri anksčiau buvo teisėtai įgijusi teisę gaminti ir prekiauti šviestuvo modeliu „Fluida“, nuo šiol privalo sustabdyti jo gamybą ir pardavimą, nes nacionalinės teisės aktais, perkeliančiais Direktyvą 98/71, buvo atkurtos autorių teisės modeliui „Arco“, kurio formos nukopijuotos modelyje „Fluida“.

34. Pirmiausia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar šios direktyvos 17 straipsnį reikia aiškinti kaip prieštaraujantį valstybės narės teisės aktams, kuriuose numatyta, kad dizainui, kuris tapo viešo naudojimo iki šią direktyvą perkeliančių nacionalinių nuostatų įsigaliojimo, netaikoma autorių teisių apsauga.

*dizainas buvo sukurtas ar išreikštas kokia nors forma*¹¹.

35. Jei į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą priėmęs teismas iš esmės klausia, ar tai, kad trečiasis asmuo teisėtai įgijo teisę gaminti ir prekiauti preke, pakartojančia viešo naudojimo tapusio dizaino gaminių formas, turi įtakos naudojimuisi šiam dizaino gaminiui taikomomis autorių teisėmis, ir, jei taip, ar galima nustatyti pereinamąjį laikotarpį, per kurį tokia apsauga netaikoma.

37. Šioje direktyvoje nenurodoma, ar tokia apsauga taikoma dizaino gaminiui, tapusiam viešo naudojimo iki jos įsigaliojimo.

38. Kadangi minėtos direktyvos 17 straipsnio antrame sakinyje numatyta, kad „kiekviena valstybė narė nustato, <...> kokiomis sąlygomis tokia apsauga teikiama“, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar valstybės narės neturi tam tikros diskrecijos, kuri leistų joms netaikyti autorių teisių apsaugos dizaino gaminiui, tapusiam viešo naudojimo iki Direktyvą 98/71 perkeliančių nacionalinės teisės aktų įsigaliojimo.

A — *Dėl autorių teisių taikymo dizaino gaminiui, tapusiam viešo naudojimo iki Direktyvos 98/71 įsigaliojimo*

36. Direktyvos 98/71 17 straipsnyje nurodyta, kad dizainas, registruotas kurioje nors valstybėje narėje ar jos atžvilgiu, taip pat turi teisę į apsaugą pagal tos valstybės autorių teisių teisės aktus *nuo tos dienos, kai tas*

39. Negaliu su tuo sutikti dėl šių priežasčių.

40. Iš Direktyvos 98/71 parengiamųjų darbų matyti, kad jos tikslas yra suderinti nacionalinės teisės aktus dizaino srityje, kad jie

11 — Pasviruoju šriftu pažymėta mano.

neprieštarautų vieni kitiems svarbiausiais klausimais ir atitiktų būsimą Bendrijos apsaugos sistemą¹².

41. Parengiamuosiuose darbuose taip pat pažymima, kad minėtų teisės aktų suderinimas neturi apimti visų nacionalinės teisės aktų aspektų, o tik suartinti dizaino specialiosios nacionalinės apsaugos ir Bendrijos apsaugos sistemų bendram veikimui būtinus jų požymius, ypač susijusius su apsaugos mastu ir trukme¹³.

42. Minėtuose parengiamuosiuose darbuose tai pat nurodyta, kad „nesiekama kištis į tokias sritis, kaip antai galiojančios nacionalinės teisės nuostatos dėl oficialių ir tyrimo procedūrų, skirtų nustatyti, ar buvo įvykdytos apsaugos suteikimo sąlygos“¹⁴. Manau, kad dėl šios priežasties Direktyvos 98/71 17 straipsnio antrame sakinyje įtvirtinta, jog kiekviena valstybė narė nustato, kokio masto ir kokiomis sąlygomis autorių teisių apsauga teikiama, taip pat reikalaujamą originalumo lygį.

43. Kita vertus, autorių teisių apsaugos trukmė ir jų taikymas laiko atžvilgiu Europos Sąjungos lygiu buvo suderinti pagrindinės bylos aplinkybių metu galiojusia Direktyva 93/98¹⁵.

44. Vadovaujantis Direktyva 93/98, tokia apsauga galioja visą autoriaus gyvenimą ir 70 metų po jo mirties¹⁶. Be to, šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad šis terminas taikomas visiems kūriniams ir apsaugos objektams, kurie minėtos direktyvos įsigaliojimo metu buvo saugomi bent vienoje valstybėje narėje.

45. Todėl manau, kad Direktyvos 98/71 17 straipsnį reikia aiškinti kartu su Direktyvos 93/98 nuostatomis ir ypač jos 10 straipsnio 2 dalimi.

46. Šią nuostatą Teisingumo Teismas jau yra aiškinęs byloje dėl autorių teisių į muzikos kūrinių atkūrimo.

12 — Žr. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl dizaino teisinės apsaugos pasiūlymo (COM(93) 344 galutinis) 1.4 punktą.

13 — Žr. šio pasiūlymo 1.5 punktą.

14 — Ten pat.

15 — Direktyva 93/98 buvo kodifikuota 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/116/EB dėl autorių ir tam tikrų gretutinių teisių apsaugos terminų (OL L 372, p. 12).

16 — Žr. minėtos direktyvos 1 straipsnio 1 dalį.

47. 1999 m. birželio 29 d. Sprendime *Butterfly Music*¹⁷ Teisingumo Teismas nusprendė, kad iš minėtos nuostatos aiškiai matyti, jog dėl Direktyvoje 93/98 nustatytų apsaugos terminų taikymo kai kuriose valstybėse narėse, kurių teisės aktuose numatytas trumpesnis apsaugos terminas, gali būti atnaujinta viešo naudojimo tapusių kūrinių ar objektų apsauga¹⁸.

Parengiamuosiuose darbuose Komisija nurodė, jog toks kaupiamasis dizaino apsaugos taikymas yra privalomas, ir tai reiškia, kad jei nacionalinės teisės aktuose numatyta, jog autorių teisių apsauga negali būti taikoma kartu su specialiaisiais su dizainu susijusiais teisės aktais arba gali būti taikoma tik esant tam tikroms sąlygoms, tokius teisės aktus reikia pakeisti²⁰.

48. Teisingumo Teismas nurodė, jog toks sprendimas buvo pasirinktas, kad būtų kaip galima greičiau pasiekti tikslą suderinti autorių teisių apsaugos trukmę reguliuojančius nacionalinės teisės aktus ir išvengti atvejų, kai tam tikros teisės būtų išnykusios vienose valstybėse narėse, bet saugomos kitose¹⁹.

51. Taigi specifinės registruoto dizaino apsaugos teisės ir autorių teisių apsaugos kaupimo taikymas yra ne valstybėms siūloma galimybė, bet tikslas, kurio siekiama norint panaikinti esamus įvairių teisės aktų skirtumus.

49. Manau, kad minėtą teismo praktiką galima perkelti į šią bylą.

50. Viena pagrindinių Direktyvoje 98/71 įtvirtintų naujovių yra specifinės registruoto dizaino apsaugos teisės ir autorių teisių apsaugos kaupimo principas, kuriuo siekiama panaikinti valstybių narių teisės aktuose šioje srityje esančius skirtumus.

52. Manau, kad šio tikslo nepavyktų pasiekti, jei valstybėms narėms būtų palikta galimybė rinktis, ar taikyti autorių teisių apsaugą dizaino gaminiams, kurie yra tapę viešo naudojimo. Iš tiesų tai reikštų, kad iki Direktyvos 98/71 įsigaliojimo sukurtas dizaino gaminyt būtų saugomas vienose, bet nesaugomas kitose valstybėse narėse. Išliktų skirtumų, kuriuos siekiama panaikinti šia direktyva, ir būtų paveikta valstybių narių

17 — C-60/98, Rink. p. I-3939.

18 — Ten pat, 18 punktas.

19 — Ten pat, 20 punktas.

20 — Žr. 12 išnašoje minėto direktyvos pasiūlymo 18 straipsnį.

tarpusavio prekyba. Be to, tai prieštarautų pagrindiniam Direktyvos 93/98 tikslui suvienodinti autorių teisių apsaugos trukmę ir taikymą laiko atžvilgiu²¹.

53. Manau, kad vienodą Direktyvos 98/71 taikymą visoje Sąjungos teritorijoje galima užtikrinti tik remiantis minėtame Sprendime *Butterfly Music* įtvirtintu požiūriu.

54. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, kad Direktyvos 98/71 17 straipsnį reikia aiškinti kaip prieštaraujantį valstybės narės teisės aktams, kuriuose numatyta, jog dizaino gaminiams, tapusiems viešo naudojimo iki šią direktyvą perkeliančių nacionalinių nuostatų įsigaliojimo, netaikoma autorių teisių apsauga.

55. Dabar reikia atsakyti į klausimą, ar tai, kad trečiasis asmuo teisėtai gamino ir prekiaavo preke, pakartojančia viešo naudojimo tapusio dizaino formas, turi įtakos autorių teisių apsaugos taikymui šiam dizaino gaminiui.

B — *Trečiųjų asmenų teisėtai įgytų teisių įtaka autorių teisių apsaugos taikymui dizaino gaminiui, kuris tapo viešo naudojimo iki Direktyvos 98/71 įsigaliojimo*

56. Jau esu pažymėjęs, kad autorių teisių apsauga dizaino gaminiui taikoma nuo jo sukūrimo, net jei Direktyvos 98/71 įsigaliojimo momentu jis buvo tapęs viešo naudojimo.

57. Antruoju ir trečiuoju klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar ši išvada neturėtų būti kitokia ir ar bent jau nereikėtų nustatyti perėinamojo laikotarpio, per kurį tokia apsauga nebūtų taikoma, kai tretieji asmenys, kaip antai *Semeraro*, teisėtai gamino ar prekiaavo dizaino gaminiu, pakartojančiu kito dizaino gaminio, kuris buvo tapęs viešo naudojimo, formas.

58. Direktyvoje 98/71 nenurodoma, kokią įtaką autorių teisių taikymui galėtų turėti iki šią direktyvą perkeliančių nacionalinės teisės nuostatų įsigaliojimo įgytos trečiųjų asmenų teisės.

59. Manau, kad norint pateikti naudingą atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, vėl reikėtų remtis

21 — Žr. šios direktyvos 2 konstatuojamąją dalį.

Direktyvos 93/98 nuostatomis dėl autorių teisių apsaugos taikymo laiko atžvilgiu ir ypač jos 10 straipsnio 3 dalimi.

garbingai naudojo kūrinį, tuo metu priklausiusius visuomenei“²².

60. Šioje nuostatoje nurodyta, kad Direktyva 93/98 nepažeidžiami jokie naudojimo veiksmai, atlikti iki jos įsigaliojimo datos, ir kad valstybės narės priima specialias nuostatas, reikalingas, be kita ko, trečiųjų šalių įgytoms teisėms apsaugoti.

62. Teisingumo Teismas toliau nurodė, kad šioje direktyvoje buvo numatyta galimybė atkurti išnykusias autorių ir gretutines teises, nepažeidžiant iki jos įsigaliojimo datos atliktų naudojimo veiksmų ir paliekant galimybę valstybėms narėms priimti trečiųjų šalių įgytoms teisėms apsaugoti skirtas nuostatas²³.

61. Teisingumo Teismas, minėtame Sprendime *Butterfly Music* pripažinęs, jog taikant minėtoje direktyvoje nustatytus apsaugos terminus gali būti atnaujinta kūrinų ar objektų, kurie buvo tapę viešo naudojimo, apsauga, taip pat pažymėjo, kad Direktyvos 93/98 27 konstatuojamojoje dalyje numatyta, jog „pagarba įgytoms teisėms ir teisėtiems lūkesčiams yra Bendrijos teisinės tvarkos dalis, (ir) valstybės narės gali numatyti, kad tam tikromis aplinkybėmis, pagal šią direktyvą atnaujins autorių ir gretutines teises, nebus pareikalaauta mokesčio iš tų asmenų, kurie anksčiau

63. Teisingumo Teismas primena, kad iš dalies teisės nuostatą keičiantys įstatymai, išskyrus išimtis, taikomi būsimoms situacijų, atsiradusių galiojant ankstesniam įstatymui, sukeliams pasekmėms. Kadangi autorių ir gretutinių teisių atkūrimas neturi įtakos naudojimo veiksams, kuriuos tretieji asmenys tikrai atliko iki tokio atkūrimo dienos, jis negali būti pripažįstamas galiojančiu atgaline data. Kita vertus, teisių atkūrimo taikymas galutinai nepasibaigusią situacijų pasekmėms ateityje reiškia, kad jis turi įtakos trečiųjų asmenų teisėms tęsti naudojimąsi garso įrašais, kurių kopijos teisių atkūrimo dieną jau buvo pagamintos, bet dar neparduotos ir nepateiktos į rinką²⁴.

22 — Minėto Sprendimo *Butterfly Music* 22 punktas.

23 — Ten pat, 23 punktas.

24 — Ten pat, 24 punktas.

64. Teisingumo Teismas taip pat primena, kad teisėtų lūkesčių apsaugos principo taikymo sritis negali būti išplėsta tiek, jog apskritai užkirstų kelią naujus teisės aktus taikyti dėl ankstesnių teisės aktų atsiradusių situacijų ateityje kilusiems padariniams²⁵.

65. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad riboto laikotarpio, per kurį teisėtai kopijavę ir prekyvę garso įrašais bei pagal vėlesnius teisės aktus šios teisės netekę tretieji asmenys galėtų išplatinti šios įrašus, nustatymas atitinka Direktyvos 93/98 reikalavimus²⁶. Toks laikotarpis atitiktų, viena vertus, valstybės narėms įtvirtintą pareigą imtis priemonių užtikrinti trečiųjų asmenų įgytas teises ir, kita vertus, būtinybę nuo minėtoje direktyvoje nurodytos datos taikyti naujus autorių ir gretutinių teisių apsaugos terminus, nes tai yra pagrindinis šios direktyvos tikslas²⁷.

66. Manau, kad šioje byloje galima pasinaudoti tais pačiais argumentais.

67. Iš tiesų reikia rasti teisingą pusiausvyrą tarp, pirma, vieno pagrindinių Direktyvos 98/71 tikslų, t. y. autorių teisių

apsaugos taikymo dizaino gaminiams, laikymosi ir, antra, būtinybės užtikrinti iki šią direktyvą įgyvendinančių nacionalinės teisės nuostatų įsigaliojimo trečiųjų asmenų sąžiningai įgytas teises. Intelektinės nuosavybės srityje kartu turi egzistuoti interesai, kurie kartais atrodo labai prieštaringi. Būtina skatinti kūrybiškumą užtikrinant, kad kūriniai ir dizaino gaminiai būtų apsaugoti nuo bet kio klastojimo. Kita vertus, šioje rinkoje svarbu sudaryti sąlygas pakankamai konkurencijai, kad Sąjungos piliečiai galėtų pasinaudoti kūrybiškumo teikiama nauda ir technologijos, ir informacijos, ir dizaino srityse.

68. Vadovaujantis šios išvados 63 punkte nurodyta teismo praktika, autorių teisių taikymas dizaino gaminiams, kurie buvo tapę viešo naudojimo prieš įsigaliojant Direktyvą 98/71 perkeliančioms nacionalinės teisės nuostatoms, negali turėti įtakos tikrai iki šios datos įvykusioms situacijoms. Taigi, mano manymu, tai reiškia, kad modeliui „Arco“ galiojančių autorių teisių negalima taikyti šviestuvams „Fluida“, kurie buvo pagaminti ir pateikti į rinką iki minėtos datos.

69. Kita vertus, kadangi valstybės narės turi tam tikrą diskreciją saugodamos trečiųjų

25 — Ten pat, 25 punktą ir nurodyta teismo praktika.

26 — Ten pat, 26 punktą.

27 — Ten pat, 27 ir 28 punktai.

asmenų įgytas teises²⁸, kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos gali nustatyti pereinamąjį laikotarpį, kuris prasideda nuo Direktyvą 98/71 perkeliančių teisės nuostatų įsigaliojimo dienos ir per kurį tretieji asmenys, iki šios datos teisėtai įgiję teisę prekiauti preke, pakartojančia viešo naudojimo tapusį dizaino gaminį, galėtų toliau ja prekiauti.

70. Be to, pati *Flos* savo pastabose nurodo, kad „atrodo, jog būtų priimtina nustatyti laikiną taisyklę, kuri sušvelnintų sunkumus, kylančius dėl su Direktyvos 98/71 įgyvendinimu susijusio perėjimo prie apsaugos autorių teisių pagrindu“.

71. Minėtame Sprendime *Butterfly Music* Teisingumo Teismas nurodė, kad pereinamasis laikotarpis turi būti protingas²⁹. Tai reiškia, kad reikia atsižvelgti ne tik į sąžiningų trečiųjų asmenų teisėtus interesus, bet ir į autorių teisių turėtojų interesus bei į atitinkamu teisės aktu siekiamą tikslą.

72. Manau, kad *in concreto* nagrinėdamas pagrindinės bylos situaciją prašymą priimti

prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atsižvelgti į įvairius veiksnius, kad prireikus įvertintų poreikį nustatyti pereinamąjį laikotarpį, per kurį šviestuvui „Arco“ nebūtų taikoma autorių teisių apsauga.

73. Iš tiesų buvo nustatyta, kad Direktyvos 98/71 17 straipsnyje tiksliai nenurodoma, ar autorių teisių apsauga yra taikytina dizaino gaminiams, kurie tapo viešo naudojimo iki šios direktyvos įsigaliojimo.

74. Primenu, kad pirmiausia Direktyvos 98/71 nuostatas perkeliančiame Italijos įstatyme buvo įtvirtintas dešimties metų pereinamasis laikotarpis, per kurį viešo naudojimo tapusiems dizaino gaminiams nebuvo taikoma autorių teisių apsauga. Vėliau, Komisijai pradėjus pažeidimo procedūrą, Italijos teisės aktų leidėjas dar kartą pakeitė minėtą įstatymą ir šį kartą numatė, kad autorių teisių apsauga netaikoma dizaino gaminiams, kurie tapo viešo naudojimo iki Direktyvą 98/71 įgyvendinančio Įstatyminio dekreto Nr. 95/2001 įsigaliojimo.

75. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes ir tai, kad minėtoje direktyvoje nėra nuostatų dėl autorių teisių taikymo viešo naudojimo

28 — Ten pat, 23 punktas.

29 — Ten pat, 27 punktas.

tapusiems dizaino gaminiams, manau, jog šios direktyvos įsigaliojimas nacionalinėje teisės sistemoje sukėlė *Semeraro* teisėtus lūkesčius, kad liks galioti tuo metu buvę nacionalinės teisės aktai, t. y. kad visos teisės į šviestuvą „Arco“ buvo išnykusios ir todėl ji galėjo toliau gaminti ir prekiauti šviestuvais „Fluida“.

įmonių, investavusių į dizaino gaminių, pakartojančių dizaino gaminius, tapusius viešo naudojimo iki Direktyvos 98/71 įsigaliojimo, gamybą, ekonominiai interesai. Iš tiesų turi būti apsaugotos įmonės, kurių ūkinė veikla, perkėlus šią direktyvą, staiga tapo beveik neteisėta.

76. Manau, jog ūkio subjektai galėjo teisėtai suabejoti, ar Direktyvos 98/71 17 straipsnis turėtų būti aiškinamas taip, kaip šioje išvadoje siūlau Teisingumo Teismui, t. y. kad autorių teisių apsauga taikoma dizaino gaminiams, kurie tapo viešo naudojimo iki šią direktyvą perkeliančių nacionalinių nuostatų įsigaliojimo.

79. Vis dėlto primenu, kad šis pereinamasis laikotarpis taip pat neturi užkirsti kelio naujus teisės aktus taikyti dėl ankstesnių teisės aktų atsiradusių situacijų ateityje kilusiems padariniams³⁰.

77. Dėl pereinamojo laikotarpio trukmės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar galima nustatyti dešimties metų laikotarpį, kaip iš pradžių buvo padaręs Italijos teisės aktų leidėjas.

80. Byloje, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Butterfly Music*, Teisingumo Teismas nusprendė, kad trijų mėnesių laikotarpis, per kurį teisėtai teises įgijusios trečiosios šalys galėjo platinti garso įrašus, gali būti pripažįstamas protingu, atsižvelgiant į sąlygas, kuriomis perkelta Direktyva 93/98. Toks laikotarpis galėtų pasirodyti labai trumpas ir griežtas, tačiau iš tiesų, kaip pažymėjo Teisingumo Teismas, perkeliant direktyvą tretiesiems asmenims buvo leista prekiauti garso įrašais

78. Manau, jog pereinamasis laikotarpis turėtų būti pakankamai ilgas, kad būtų užtikrinti

30 — Ten pat, 25 ir 28 punktai.

beveik metus po šios direktyvos įsigaliojimo dienos³¹.

84. Manau, kad toks laikotarpis atspindi teisingą pusiausvyrą tarp trečiųjų asmenų teisėtai įgytų teisių laikymosi ir būtinybės užtikrinti vieno iš Direktyvos 98/71 tikslų, t. y. autorių teisių taikymo dizaino gaminiams, įgyvendinimo.

81. Manau, kad šioje byloje 70 metų po autoriaus mirties trunkančios apsaugos atidėjimas 10 metų yra per ilgas. Be to, Komisija pradėjo pažeidimo procedūrą prieš Italijos Respubliką, nes nacionalinės teisės aktuose buvo numatytas 10 metų pereinamasis laikotarpis.

85. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į šios bylos aplinkybes ir nagrinėtų teisės aktų tikslus, turi įvertinti, ar norint užtikrinti trečiųjų asmenų įgytų teisių apsaugą yra būtinas protingas pereinamasis laikotarpis.

82. Kita vertus, manau, kad laikotarpis, kuriuo *Semeraro* pasinaudojo nuo 2001 m. spalio 28 d., kai valstybės narės turėjo suderinti savo teisės aktus su Direktyva 98/71³², ir 2006 m. gruodžio 29 d., kai Italijos teismas nurodė išimti iš apyvartos šviestuvą „Fluida“ bei uždraudė *Semeraro* juo prekiauti, yra protingas terminas.

83. Šiuo kiek ilgesniu nei penkeri metai laikotarpiu *Semeraro* iš tiesų galėjo gaminti ir prekiauti šviestuvais rinkoje.

86. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, jog Direktyvos 98/71 17 straipsniu neprieštaraujama, kad būtų nustatytas protingas pereinamasis laikotarpis, per kurį asmenys, galėję teisėtai gaminti ir prekiauti preke, pakartojančia dizaino gaminiu, kuris tapo viešo naudojimo iki šių direktyvą perkeliančių nacionalinių nuostatų įsigaliojimo, formas, turėtų teisę toliau ja prekiauti.

31 — Ten pat, 27 ir 28 punktai.

32 — Žr. šios direktyvos 19 straipsnio 1 dalį.

V — Išvada

87. Atsižvelgdamas į visus anksčiau išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui į *Tribunale di Milano* pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

- „1. 1998 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/71/EB dėl teisinės dizaino apsaugos 17 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo draudžiami valstybės narės teisės aktai, kuriuose numatyta, jog dizaino gaminiui, kuris tapo viešo naudojimo iki šią direktyvą perkeliančių nacionalinių nuostatų įsigaliojimo, netaikoma autorių teisių apsauga.

2. Direktyvos 98/71 17 straipsniu neprieštarujama, kad būtų nustatytas protingas pereinamasis laikotarpis, per kurį asmenys, galėję teisėtai gaminti ir prekiauti preke, pakartojančia dizaino gaminio, kuris tapo viešo naudojimo iki šią direktyvą perkeliančių nacionalinių nuostatų įsigaliojimo, formas, turėtų teisę toliau ja prekiauti.“